

Kontaktperson: For kommunen: Fylkesmannen
For Fylkesmannen: Landbruksdirektoratet v/Seksjon direkte tilskudd og Seksjon landbruks- og naturskadeerstatning

Vår dato: 12.09.2018

Vår referanse: 18/1

Presiseringer for avlingsskadeerstatning, produksjonstilskudd og RMP - søknadsåret 2018

1. Innledning

Den langvarige tørkeperioden og varmt vær fører til stort omfang av avlingsskader i både korn- og grovfôrproduksjonen. Situasjonen med fôrmangel som vi nå er oppe i er så spesiell at Landbruks- og matdepartementet har kommet med noen presiseringer i hvordan man i år skal praktisere regelverket for avlingsskadeerstatning og arealtilskudd.

2. Erstatning for klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon

For avlingssvikt i vekstsesongen 2018 gjelder følgende:

Krav til dokumentasjon av avlingssvikt

Alle som kan dokumentere klimabetinget svikt i avlingene, ut over egenrisikoen på 30 % av gjennomsnittet, vil ha krav på erstatning. I de områdene som er rammet av tørke regnes dette som god nok dokumentasjon i seg selv. I disse områdene er det altså ikke et krav at kommunene skal kontrollere arealene for at foretakene skal være berettiget erstatning for klimabetinget avlingsskade.

Direktoratet oppfordrer til tiltak for rask saksbehandling

I år vil det komme svært mange søknader om erstatning for avlingsskader. Det vil gi en stor arbeidsmengde hos mange kommuner og flere fylkesmenn. Landbruksdirektoratet vil anmode om at Fylkesmennene og kommunene prioriterer dette arbeidet, og setter inn ekstra ressurser slik at erstatningene kan bli betalt ut raskt, fortrinnsvis i 2018.

Vekstgruppe

Foretak vil uavhengig av om det velger å fôrhøste umodent korn på deler eller hele åkeren, eller venter og tresker modent korn, få avlingssvikt beregnet som i vekstgruppe korn.

Veiledning for søker og for fylkesmannens beregning av avlingssvikterstatning:

Det høstede grovfôret regnes om til korn, som del av skadeårets avling for kornarealet.

Fylkesmannen kan bruke vedlagte fôrprøver, bestemmelser i sats- og beregningsforskriften og erfaringstall til støtte i omregningen.

Dersom foretaket skal levere søknad om erstatning etter klimabetinget avlingssvikt, kan søknaden leveres samlet for det opprinnelige kornarealet, der avling korn og ev. avling fôrøstet umodent korn (omregnet til korn) blir skadeårets avling.

Foretakets gjennomsnittsavling fastsettes i kg/dekar for hver enkelt vekst og basert på dokumenterte salgskvanta, som vanlig.

Korn høstet som grovfôr tidlig i juli – beregning

I starten av juli ble det gitt noe sprikende informasjon om hvordan umoden kornåker som ble høstet som grovfôr, til eget bruk eller til salg, skulle regnes inn som del av årets avling. Landbruksdirektoratet avklarte dette gjennom informasjon i rundskriv og på sine nettsider 11. juli. Produsenter som høstet umoden kornåker i denne perioden, kan ha gjort dette ut fra andre forutsetninger enn det som ble besluttet 11. juli. Landbruksdirektoratet har vurdert denne problemstillingen, og bestemt følgende:

Foretak som har høstet korn som grovfôr i tidsrommet 6. juli til 16. juli kan selv velge om de vil ta med denne avlingen i eventuell beregning av erstatning for avlingssvikt i vekstgruppe korn eller i vekstgruppe grovfôr. [Les brevet til fylkesmannsembetene datert 21. august](#) på direktoratets nettsider under Erstatning – avlingssvikt.

I erstatningsberegningen gis det ikke fradrag for vekst nummer 2

Eventuell avling foretaket får dersom det sår raigras som produksjon nr. 2 etter ev. fôrøsting eller ev. konstatert totalsvikt og nedpløying, skal ikke regnes inn som skadeårets avling.

Grovfôrprodusenter med husdyr måler selv opp grovfôrlageret sitt

Kommunene får en stor oppgavemengde i forbindelse med årets tørkeskader. For å bidra til at kommunen ikke blir en flaskehals i saksbehandlingen av søknader om avlingssvikterstatning, har Landbruksdirektoratet fastsatt en endring i Forskrift om satser for og beregning av erstatning ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon.

Regelen om at kommunen skal måle opp foretakets fôrlager ved søknad om erstatning for avlingssvikt i grovfôrproduksjon der foretaket har husdyr, er opphevet for skadeåret 2018. Foretaket skal selv måle opp fôrlageret, og har ansvaret for å gi riktige tall for skadeårets avling. Kommunen vil gjennomføre stikkprøvekontroller. Endringen gjelder for hele landet.

Fastsettelsesbrevet er lagt ut på direktoratets nettsider under Erstatning – avlingssvikt. Landbruksdirektoratet vil lage en veiledning for oppmålingen og legge den ut på nettsidene for avlingssvikt.

Forskudd på antatt erstatning

Noen foretak har en vanskelig likviditet som følge av årets omfattende avlingssvikt. Vi minner derfor spesielt om at foretak kan sende søknad til Fylkesmannen om forskudd på erstatningen.

Muligheten for forskudd er utvidet for vekstsesongen 2018: Fylkesmannen kan etter søknad gi forskudd på inntil 70 % av beregnet erstatning.

Søknad om forskudd sendes ved bruk av søknads- og saksbehandlingssystemet ELF. Opplysninger om arealer og gjennomsnittsavling må fylles ut, og dokumentasjon som sannsynliggjør forventet avling pr daa i skadeåret må vedlegges. For at søknadsbehandlingen skal skje så raskt og effektivt som mulig, ber Landbruksdirektoratet om at søker bruker tekstfeltet «skadeårsak» for å gi beskjed om at dette er en søknad om forskudd.

Erstatning og avling fra arealer til økologisk grønnjødsling og fangvekster

Landbruks- og matdepartementet har bestemt at arealer som er avsatt til økologisk grønnjødsling og arealer med fangvekster kan i 2018 høste eller beite arealene uten at foretaket mister tilskuddene. Disse arealene og høstet/beitet fôr fra arealene skal oppgis i et merknadsfelt i erstatningssøknaden. Avlingen skal ikke regnes med som del av skadeårets avling ved beregning av erstatning.

Ulike scenarier – hvem har rett til erstatning?

Retten til erstatning etter klimabetinget avlingssvikt har den som disponerte arealene på skadetidspunktet. For å unngå avkorting av erstatningen må søker ha gjort det som normalt kan forventes for å forebygge / begrense tapet sitt.

Nedenfor har vi beskrevet vanlige typetilfeller i år, med informasjon om hvordan erstatning skal beregnes i disse tilfellene.

- En kornprodusent med avlingssvikt som velger å la åkeren stå fram til modning og tresking, søker erstatning i vekstgruppe korn
- En kornprodusent som velger å høste umoden kornåker for salg som grovfôr, søker erstatning i vekstgruppe korn. Grovfôravlinga omregnes til korn og inngår i skadeårets avling.
- En produsenten som etter høsting av modent eller umodent korn etablerer en ny produksjon (i år normalt raigras), skal søke om erstatning i vekstgruppe korn. Grovfôravlinga omregnes til korn og inngår i skadeårets avling. Avlingen fra en vekst nr 2 skal ikke medregnes som skadeårets avling.
- Dersom en kornprodusent i stedet for å høste det skadede kornarealet overlater disposisjonsretten til arealene til en annen produsent – til beiting eller høsting og med eller uten produksjon av en vekst nr. 2, er det kornprodusenten som har rett til ev. avlingssvikterstatning i vekstgruppe korn. Det skal som alltid gjøres en vurdering av om produsenten har oppfylt plikten til å begrense tapet, eller om det ev. er grunnlag for avkorting av erstatningen.

3. Arealtilskudd

Den langvarige tørkeperioden og varmt vær har ført til at mange bønder opplever en usikker økonomisk situasjon. Dette medfører at for dette søknadsåret åpnes det for tilpasninger i fortolkningen av regelverket. Som tidligere informert om, vil det avgjørende i en situasjon med tørke være hvorvidt produsenten «driver vanlig», altså utfører de normale arbeidsoppgavene og gjør det som objektivt sett kan oppfattes som en forsvarlig og god drift utfra et landbruksfaglig ståsted. Det vil si at hvis foretaket gjør det som kan forventes i løpet av vekstsesongen, vil de kunne få tilskudd for veksten de har sådd, til tross at avlingene er skadet av tørke. Det vil ikke være nødvendig å søke dispensasjon.

Dersom flere disponerer arealene i vekstsesongen

Utmålingsreglene for produksjonstilskudd er gitt i jordbruksavtalen, herunder bestemmelser om hvilket foretak som skal søke produksjonstilskudd for arealene der flere foretak disponerer arealene i vekstsesongen. Der flere har drevet det samme arealet i vekstsesongen, er det foretaket som disponerer arealet 1. august som vil kunne søke tilskudd for arealet. Foretaket som søker kan kun søke tilskudd for den veksten foretaket selv har produsert. Foretaket kan altså ikke søke tilskudd for den veksten som det andre foretaket produserte. Det kan ikke gis dispensasjon fra jordbruksavtalen. Dette må forstås slik at det kun gis tilskudd til foretaket som disponerte arealene 1. august.

Foretaket kan selv velge hvilken kultur de søker tilskudd for

Dersom det er etablert en ny kultur for høsting inneværende vekstsesong kan foretaket velge hvilken kultur de skal søke tilskudd for så fremt begge kulturene oppfyller kravet til vanlig jordbruksproduksjon. Det vil ikke være nødvendig å søke dispensasjon fra kravet om «vanlig jordbruksproduksjon» grunnet tørke, så lenge foretaket har utført de normale arbeidsoppgavene og hatt en forsvarlig og god drift.

Arealer som er avsatt til økologisk grønn gjødsling kan brukes til fôr eller beites uten at det vil få betydning for tilskuddet i søknadsåret 2018

Som grønn gjødslingsareal regnes arealer der det dyrkes grovfôr- og/ eller grønnfôrvekster, og der alt plantemateriale slås og moldes ned før neste vekstsesong.

Eksempler på problemstillinger grunnet tørke

Nedenfor fremgår eksempler på problemstillinger som kan være aktuelle, og hvordan disse skal håndteres.

1. Kornavlingen er helt eller delvis ødelagt og det er sådd/plantet ny vekst for å begrense skaden gjennom å utnytte resten av vekstsesongen, kan det da gis arealtilskudd for korn?

Foretaket velger selv hvilken vekst de skal søke tilskudd for, dette vil også gjelde der kornavlingen er helt eller delvis ødelagt og foretaket kan dermed søke og motta tilskudd for korn, så fremt foretaket har utført de normale arbeidsoppgavene og har gjort det som objektivt sett kan oppfattes som en forsvarlig og god drift utfra et landbruksfaglig ståsted.

2. Avlingen er ødelagt, men det er ikke sådd/plantet ny vekst, kan det da gis arealtilskudd for korn?

Så fremt foretaket har utført de normale arbeidsoppgavene og gjør det som objektivt sett kan oppfattes som en forsvarlig og god drift utfra et landbruksfaglig ståsted. Det vil si at hvis foretaket gjør det som kan forventes i løpet av vekstsesongen, vil de kunne få tilskudd for veksten de har sådd, til tross at avlingene er skadet av tørke.

3. Avlingen ensileres fremfor å treske gulmodent korn, kan det da gis arealtilskudd for korn?

For å avhjelpe underskuddet av grovfôr og forebygge unødig utslakting av dyr som følge av mangel på fôr, vil det være en aktuell tilpassing for noen produsenter å

ensilere deler av kornavlinga nå, fremfor å treske gulmodent korn. Dette kan også være aktuelt for produsenter som kan oppnå en rimelig kornavling. Landbruks- og matdepartementet har derfor besluttet at for i år vil de produsenter som velger å ensilere kornavlingen (også der de høster hele planten) kunne søke og få innvilget arealtilskudd til korn. Dette vil de kunne få uavhengig av om kornavlingen er tørkeskadet eller ikke.

4. Flere foretak disponerer arealet i løpet av vekstsesongen, for eksempel ved at kornet slås og deretter sår et annet foretak arealene, hvem skal søke arealtilskudd?

Dersom flere foretak disponerer arealene i vekstsesongen er det foretaket som disponerte arealene 1. august om kan søke tilskudd.

5. Flere foretak disponerer arealet i løpet av vekstsesongen, for eksempel ved at det dyrkes korn, men et annet foretak lar dyrene sine beite på arealene i løpet av vekstsesongen, hvem skal søke arealtilskudd?

Dersom flere foretak disponerer arealene i vekstsesongen er det foretaket som disponerte arealene 1. august som kan søke tilskudd.

4. Beitetilskudd

Det gis for søknadsåret 2018 en generell dispensasjon fra kravet om at hoveddelen av det daglige grovfôrintaket til dyret skjer ved beiting, jf. forskrift om produksjons- og avløsertilskudd § 3 tredje ledd bokstav c (gjelder beitetilskudd, ikke utmarksbeite). Det vil ikke være nødvendig å søke dispensasjon. Den generelle dispensasjonen gjelder hele landet.

5. Regionalt miljøtilskudd til fangvekster

For søknadsomgangen 2018 gjelder følgende:

Landbruksdirektoratet ber Fylkesmennene vurdere om de har vilkår i sitt regelverk som begrenser mulighetene for utnyttelse av fangvekster til fôr. Vi anmoder Fylkesmennene om å gi dispensasjon fra eventuelle slike krav i inneværende vekstsesong.

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Nils-Einar Eliassen
seksjonssjef

Gunn Eide
seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.